

Ivana Nad,
univ.spec.oec.¹

Stručni rad
Professional Paper

UDK/UDC: 631.1:336.77

HAMAG – BICRO ZAJMOVI KAO FINANCIJSKI INSTRUMENTI U POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI

Sažetak:

Poljoprivreda, kao ključna gospodarska djelatnost, igra nezamjenjivu ulogu u osiguravanju prehrane stanovništva i ishrane životinja. Kako bi unaprijedili svoju proizvodnju, poljoprivrednici se oslanjaju na razne načine financiranja. Među njima se ističu fondovi Europske unije, krediti, zajmovi, poticaji i potpore. Fondovi Europske unije privlače poljoprivrednike jer nude bespovratna sredstva, čime se smanjuje financijski teret. Osim toga, poljoprivrednici često koriste kredite i zajmove koje nude poslovne banke, i to uz određene kamatne stope.

HAMAG-BICRO trenutno pruža najpovoljnije zajmove za ruralni razvoj, kao i prvoklasna državna jamstva. Za razliku od bespovratnih potpora, financijski instrumenti omogućuju povrat uloženi sredstava u sustav, čime se osigurava mogućnost ponovne upotrebe tih sredstava za daljnji razvoj poljoprivrede. Ova dinamika osigurava održivost i kontinuirani razvoj poljoprivredne proizvodnje kroz pametno upravljanje financijskim resursima.

Ključne riječi: bespovratna sredstva, financiranje, jamstva, poljoprivreda, zajmovi.

HAMAG-BICRO LOANS AS FINANCIAL INSTRUMENTS IN AGRICULTURAL PRODUCTION

Abstract

Agriculture, as a key economic activity, plays an indispensable role in ensuring food supply for the population and feeding livestock. To enhance their production, farmers rely on various financing methods. Among these, European Union funds, loans, credits, incentives, and subsidies stand out. European Union funds attract farmers because they provide non-repayable grants, thereby reducing the financial burden. Additionally, farmers often utilize loans and credits offered by commercial banks, which come with specific interest rates.

Currently, HAMAG-BICRO offers the most favorable loans for rural development and top-tier state guarantees. Unlike non-repayable grants, financial instruments allow for the return of invested funds into the system, ensuring the possibility of reusing these funds for further agricultural development. This dynamic provides the sustainability and continuous development of agricultural production through prudent management of financial resources.

Keywords: agriculture, financing, grants, guarantees, loans.

¹ Agrinad obrt za poslovno savjetovanje i poljoprivredu, K.Tomislava 133, Vladislavci, ivananad77@gmail.com

UVOD

U suvremenom dobu, kada se u velikom dijelu svijeta poljoprivreda i proizvodnja hrane smatraju strateškim ekonomskim djelatnostima, za njihovo financiranje osigurana su izdašna bespovratna javna sredstva. Za realizaciju ciljeva Zajedničke poljoprivredne politike na razini Europske unije planirano je do 2027. godine utrošiti 387 milijardi eura.

Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, u Hrvatskoj je 2021. godine isplaćeno više od 932 milijuna eura različitih potpora za poljoprivredu i ruralni razvoj.

Ipak, izvjesno je da niti ova sredstva nisu dostatna za sve investicijske i tekuće potrebe poljoprivrednika, pa je veliki broj njih prisiljen zatražiti kredit ili zajam. Poljoprivrednicima čije projektne ideje nisu ostvarile potporu na natječajima iz Programa ruralnog razvoja, povoljni krediti djeluju poput utješne nagrade kojom će financirati kupnju prikolice, sijačice i druge opreme. Kredite za nabavu obrtnih sredstava i financiranje sljedećeg proizvodnog ciklusa koriste poljoprivrednici kojima je inflacija otežala kupnju repromaterijala ili su im umanjeni prihodi zbog aktualnog pada otkupnih cijena žitarica, što je nedostavno za pokrivanje troškova proizvodnje.

Poljoprivrednici su skupina poduzetnika koja se rjeđe odlučuje na kreditno financiranje svojih potreba u odnosu na poduzetnike nepoljoprivrednih djelatnosti. Istovremeno, češće od drugih poduzetnika od banaka dobivaju odbijenice za svoje kreditne zahtjeve. Jednim dijelom je to posljedica poljoprivrede kao visoko rizične djelatnosti, ovisne o vremenskim uvjetima, s izrazitim fluktuacijama otkupnih cijena, nestabilnim priljevima i lošim financijskim rezultatima koji otežavaju povrat kredita i čine poljoprivrednike klijentima slabijih bonitetnih ocjena. Osim proizvodnih rizika, razne druge specifičnosti poljoprivrede i poljoprivrednika otežavaju im dostupnost kredita.

1. OBLICI FINANCIRANJA U POLJOPRIVREDI

Kako bi se shvatila problematika financiranja u poljoprivredi, nužno je definirati sam pojam poljoprivrede. Prema Petraču (2002), poljoprivreda je aktivnost vezana za uzgoj korisnih biljaka i životinja, te za preradu, prijevoz i promet vlastitom aktivnošću proizvedenih biljnih i životinjskih proizvoda.

Svaka proizvodnja, da bi bila održiva i isplativa, mora se temeljiti na investiranju. Ukoliko poljoprivrednik ne raspolaže unutarnjim izvorima

financiranja, bit će nužno financirati se iz drugih vanjskih izvora – uz pomoć europskih fondova, državnih potpora i izravnih plaćanja te Zajedničke poljoprivredne politike.

1.1. Fondovi Europske unije

EU fondovi kao financijski instrumenti predstavljaju izvor za financiranje projekata do nekog maksimalnog iznosa određenog sporazumima između Vlade RH i Europske komisije. U nastavku su objašnjene dvije politike iz kojih se financira poljoprivredni sektor u Hrvatskoj.

1.1.1. Kohezijska politika

Kohezijska politika važan je instrument u ostvarivanju strateških ciljeva EU-a, zbog toga što predstavlja drugo najvažnije područje javne politike EU-a koje osigurava sedmogodišnji financijski okvir za projekte usmjerene na realizaciju društvene, gospodarske i teritorijalne kohezije na cjelokupnom području EU-a (Đulabić, 2014). Ova politika se financira iz tri glavna fonda, no postoje još dva koja se nazivaju Strukturni fondovi, a svi oni zajedno čine Europske strukturne i investicijske fondove, odnosno ESI fondove. Kohezijska politika ulaže u sve regije na osnovi tri kategorije: manje razvijene, tranzicijske i razvijene regije.

1.1.2. Regionalna politika

Regionalna politika predstavlja jednu od najvažnijih politika Europske unije. Potiče konkurentnost, gospodarski rast i razvoj, brine o otvaranju novih radnih mjesta te poboljšava kvalitetu života. Njen osnovni cilj je smanjenje razvojnih razlika među regijama zemalja članica. U okviru ove politike djeluju europski strukturni i investicijski fondovi, koji su glavni instrument primjene europskih politika.

1.2. Državne potpore i izravna plaćanja

U skladu s člankom 21. stavkom 2. Zakona o poljoprivredi („Narodne novine“, br. 118/18., 42/20., 127/20. - Odluka Ustavnog suda, 52/21. i 152/22.), izravna potpora obuhvaća intervencije izravnih plaćanja iz Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023.-2027. (ver. 2.2) i mjere državne potpore za iznimno osjetljive sektore u poljoprivredi.

Kandžija i Cvečić (2011:578) navode da izravna plaćanja u okviru Zajedničke poljoprivredne politike (CAP) predstavljaju financijsku podršku koja se isplaćuje izravno poljoprivrednicima kako bi se pomoglo njihovim dohocima. Ova vrsta plaćanja uvedena je nakon reforme CAP-a 1992. godine s ciljem kompenzacije smanjenja

Nad, I.:

poljoprivrednih cijena na tržištu putem smanjenja potpora.

Prema Petraču (2002.), državne potpore mogu se najkraće definirati kao oblik intervencije kojim država transferira sredstva određenom dijelu gospodarstva ili pojedinom privrednom subjektu u cilju poticanja privredne aktivnosti.

1.3. Zajednička poljoprivredna politika

Europsko vijeće (2023) navodi kako je Zajednička poljoprivredna politika (ZPP) skup zakona koje je Europska unija donijela kako bi osigurala jedinstvenu poljoprivrednu politiku u zemljama članicama EU-a. Osnovana je 1962. godine od strane šest osnivačkih država Europskih zajednica i predstavlja najstariju politiku EU-a koja se i danas primjenjuje. ZPP je dinamična politika koja je kroz niz reformi prilagođena novim izazovima s kojima se europska poljoprivreda susreće.

Prema Ministarstvu poljoprivrede, kako bi se podržalo udruživanje poljoprivrednika, uveden je Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike (SP ZPP), koji pruža potporu osnivanju i radu proizvođačkih organizacija. Kroz zajedničko djelovanje, poljoprivrednici jačaju svoju poziciju na tržištu, skraćuju lanac opskrbe prehrambenim

proizvodima do krajnjih potrošača te zajednički rade na izgradnji prepoznatljivosti i brendiranju svojih proizvoda.

Strateški plan ZPP-a za razdoblje 2023.-2027. obuhvaćat će mjere I. stupa (izravna plaćanja, sektorske mjere, vinska omotnica, pčelarstvo itd.) i II. stupa ZPP-a (mjere ruralnog razvoja). Ta financijska sredstva Hrvatska će koristiti u okviru dva poljoprivredna fonda: Europski fond za jamstva u poljoprivredi (EFJP) – mjere izravnih plaćanja i zajedničke organizacije tržišta, i Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) – mjere ruralnog razvoja.

2. HAMAG-BICRO FINANCIJSKI INSTRUMENTI

Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije - HAMAG-BICRO je institucija Vlade Republike Hrvatske odgovorna za pružanje financijske podrške malim i srednjim poduzećima u različitim fazama razvoja poduzetničkog pothvata kroz programe jamstava, zajmova i bespovratnih potpora. Kada govorimo o financijskim instrumentima, HAMAG-BICRO nudi zajmove i jamstva.

Tablica 1: Financijski instrumenti HAMAG – BICRO

ZAJMOVI	Mali zajam za ruralni razvoj * zatvoren Obrtna sredstva SP ZPP Investicijski zajam iz NPOO *zatvoren EFRR mali zajam za investicije EFRR mali zajam za obrtna sredstva
JAMSTVA	Jamstveni program Plus Pojedinačna jamstva za ruralni razvoj Subvencioniranje kamatne stope NPOO * zatvoren

Izvor: izrada autorice, preuzeto 20.06.2024.sa <https://hamagbicro.hr/financijski-instrumenti/>

2.1. Jamstva za ruralni razvoj

Jamstva funkcioniraju na način da poduzetnik podnosi banci (kreditoru) zahtjev za odobrenje kredita, te u slučaju da nema dostatne instrumente osiguranja povrata kredita, u zahtjevu navodi da želi koristiti jamstvo HAMAG-BICRO-a kao dodatni instrument osiguranja povrata kredita. Banka (kreditor) vrši obradu zahtjeva za kredit i, u slučaju donošenja odluke o odobrenju kredita, dostavlja zahtjev za jamstvo (uz potrebnu dokumentaciju) u HAMAG-BICRO.

Prema HAMAG-BICRO-u, financijski instrument „Pojedinačna jamstva za ruralni razvoj“ namijenjen je subjektima malog gospodarstva (poljoprivredni, prerađivački i šumarski sektor) te je sufinanciran iz sredstava Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. U okviru ovog financijskog instrumenta HAMAG-BICRO pokriva dio glavnice kredita ili leasinga u skladu s uvjetima Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. i Sporazuma o financiranju između Ministarstva poljoprivrede, Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, i HAMAG-BICRO-a.

Nad, I.:

HAMAG – BICRO ZAJMOVI KAO FINANCIJSKI INSTRUMENTI U POLJOPRIVREDNOJ
PROIZVODNJI

Tablica 2. Uvjeti definirani pojedinačnim jamstvom za ruralni razvoj

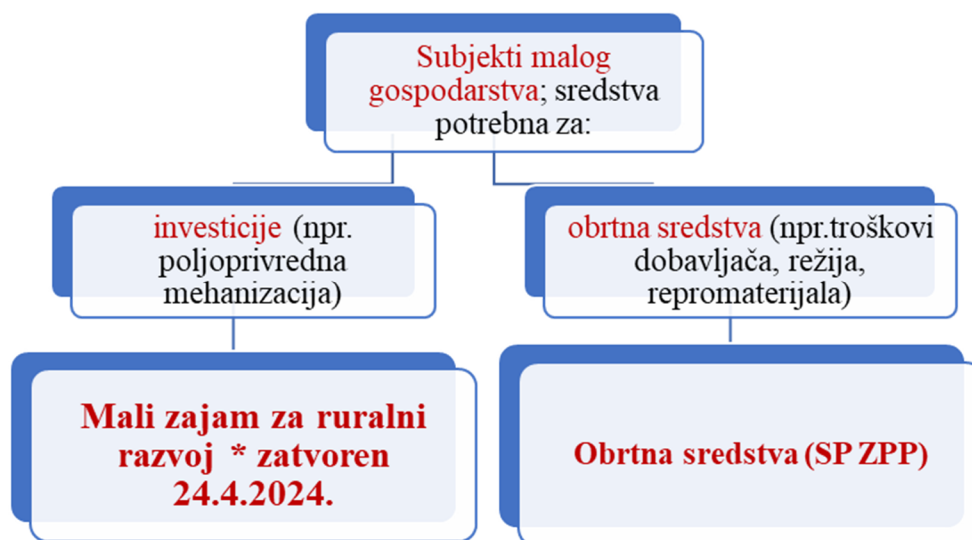
Značajka/instrument	Pojedinačno jamstvo za ruralni razvoj
Ciljana skupina	Mikro, mali i srednji subjekti gospodarstva
Maksimalni iznos jamstva	1.300.000 €
Maksimalna stopa jamstva	Do 70%, te do 80% (mladi poljoprivrednici, mljekarstvo)
Minimalno trajanje jamstva	12 mjeseci
Maksimalno trajanje jamstva	15 godina
Namjena kredita	Osnovna i povezana obrtna sredstva
Udio obrtnih sredstava	do 200.000 EUR, odnosno do 30% ukupnog iznosa prihvatljivih troškova,
Premija rizika (naknada za izdavanje jamstva)	0,25% iznosa odobrenog jamstva 0,10% za mlade poljoprivrednike i mljekarski sector
Obuhvat jamstva	Glavnica kredita
Potpora	Potpora male vrijednosti
Instrumenti osiguranja	Zadužnice subjekta, vlasnika i ostali instrumenti osiguranja

Izvor: izrada autora, preuzeto 24.06.2024. sa <https://hamagbicro.hr/financijski-instrumenti/kako-do-jamstva/>

2.2. HAMAG-BICRO zajmovi za subjekte malog gospodarstva

Cilj ovih financijskih instrumenata je olakšati pristup subjektima malog gospodarstva u poljoprivrednom, prerađivačkom i šumarskom sektoru kroz veću dostupnost zajmova, smanjenje kamatnih stopa te smanjenje potrebnih sredstava osiguranja.

Financijski instrumenti su sufinancirani iz sredstava Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. U okviru njih će se spomenutim subjektima izravno odobravati zajmovi u skladu s uvjetima Programa ruralnog razvoja (odnosno uvjetima SP ZPP-a za zajmove za obrtna sredstva) Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. i Sporazuma o financiranju između Ministarstva poljoprivrede, Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju i HAMAG-BICRO-a.

Grafički prikaz 1. HAMAG – BICRO zajmovi za subjekte malog gospodarstva

Izvor: izrada autora

Za koji će se zajam poslovni subjekt odlučiti ovisi o sektoru iz kojeg dolazi (poljoprivreda/prerada/šumarstvo), kao i o namjeni zajma, odnosno je li potreban za ulaganje u osnovna ili obrtna sredstva. Prema tome,

HAMAG-BICRO za ovakve potrebe poslovnim subjektima nudi Mali zajam za ruralni razvoj (zatvoren 24.04.2024.) te Zajam za obrtna sredstva (SP ZPP).

Tablica 3. Usporedni prikaz financijskih instrumenata prema namjeni

Financijski Instrument	Mali zajam za ruralni razvoj * zatvoren	Obrtna sredstva SP ZPP
Iznos	25.000,01 € – 50.000,00 €	1.000,00 € – 25.000,00 €
Ciljana skupina	Mikro, mali i srednji subjekti malog gosp. (poljoprivreda, prerada, šumarstvo)	Mikro, mali i srednji subjekti malog gosp. (poljoprivreda i prerada)
Kamatna stopa	0,1 % do 0,25% ovisno o razvijenosti JLS	0,50 %
Poček	Do 10 mj (min.otplata od 2god) Do 60 mj (ulaganje u nove višeg.nasade)	Do 12 mj(min. otplata od 2god)
Rok otplate	do 10 god (uklj.poček); do 12 god (uklj.poček za – višegod.nasade i turizam u JLS)	Do 3 god, uklj.poček
Kolaterali	Zadužnice, ostalo prema procjeni rizika	Zadužnice,ostalo prema procjeni
Vrsta potpore	De minimimis, javna potpora	De minimis
Namjena	Osnovna sredstva, obrtna sredstva (do 30%)	Obrtna sredstva

Izvor: autor prema <https://hamagbicro.hr/financijski-instrumenti/kako-do-zajma/> (preuzeto 20.06.2024.)

U trenutku pisanja ovog stručnog rada, mali zajmovi za ruralni razvoj su zatvoreni zaključno s 25.04.2024. zbog iskorištenosti sredstava. Prijave za Mali zajam za ruralni razvoj bile su otvorene 25. ožujka 2024., a već 25. travnja su iskorištena sva sredstva te prijave više nisu moguće. Iako se radilo o povratima zajmova iz prethodnog razdoblja i fond za financiranje nije bio velik, podatak govori dovoljno o potražnji ovog financijskog instrumenta među poljoprivrednicima. Ono što je krajnji cilj ovog financijskog instrumenta – dostupnost, povoljna kamatna stopa, oslabljeni kolaterali – poljoprivrednici su prepoznali i iskoristili.

3. OBRADA PRIJAVE HAMAG-BICRO ZAJMA

Kada podnositelj zahtjeva iskaže interes za zajmom, nužno je ustanoviti nekoliko preliminarnih pitanja koja će odrediti ispunjava li podnositelj propisane uvjete za ovaj financijski instrument. Ta pitanja uključuju: odnosi li se ulaganje za koje traži financiranje na prihvatljivu aktivnost ulaganja, je li poslovni objekt registriran u Hrvatskoj i obavlja li djelatnost u Hrvatskoj, odnosi li se ulaganje na djelatnost za koju je objekt registriran, ima li eventualne blokade ili

nepodmirene dugove prema Poreznoj upravi ili bilo kakve poslovne teškoće, te ima li minimalno jednog zaposlenog radnika u punom radnom vremenu. Osim navedenog, vrlo je važno definirati ekonomsku opravdanost ulaganja, odnosno može li podnositelj financijski podnijeti otplatu iskorištenog zajma HAMAG-BICROU kako bi mogao izvršavati ugovorne obveze tijekom trajanja otplate zajma.

3.1. Faza pripreme, prikupljanja dokumentacije i predaje zahtjeva

Kada se na preliminarna pitanja odgovori afirmativno i ustanovi da je podnositelj zahtjeva povoljan kandidat za korištenje ovog financijskog instrumenta, slijedi postupak u kojem se, na temelju propisanih uvjeta i vrsti poslovnog subjekta (obrt, j.d.o.o., d.o.o., OPG), prikuplja statusna i financijska dokumentacija, popunjavaju se standardizirani obrasci te se kreira poslovni plan. Poslovni plan je najvažniji element prijave za zajam; u njemu se unose opći podaci o podnositelju zajma, egzaktni podaci o dosadašnjem poslovanju poslovnog subjekta na temelju poslanske financijske dokumentacije, projekcija budućeg poslovanja, financijska konstrukcija ulaganja i ostalo. Izradi poslovnog plana treba posvetiti posebnu pozornost.

Nad, I.:

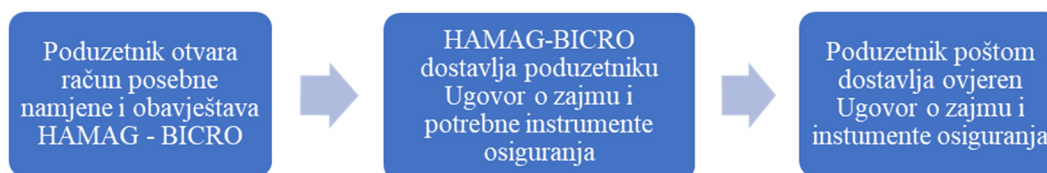
Tablica 4. Faza priprema, prikupljanja dokumentacije i predaje zahtjeva

Definiranje ulaganja	Utvrđiti pozitivno preliminirana pitanja
Prikupljanje dokumentacije	Financijska dokumentacija Statusna dokumentacija Standardizirani obrasci
Poslovni plan	Opći podaci o podnositelju zajma, egzaktni podaci o dosadašnjem poslovanju poslovnog subjekta na temelju poslanih financijske dokumentacije, projekcija budućeg poslovanja, financijska konstrukcija ulaganja i
Predaja zahtjeva	Učitavanje prikupljene dokumentacije i generiranje zahtjeva

Izvor: izrada autora

U sljedećem koraku, HAMAG-BICRO će, prema opsežnosti prijave, ocijeniti zahtjev u određenom roku. Financijski analitičari će na temelju svojih

provedbenih uputa i internih procedura ocijeniti zahtjev.

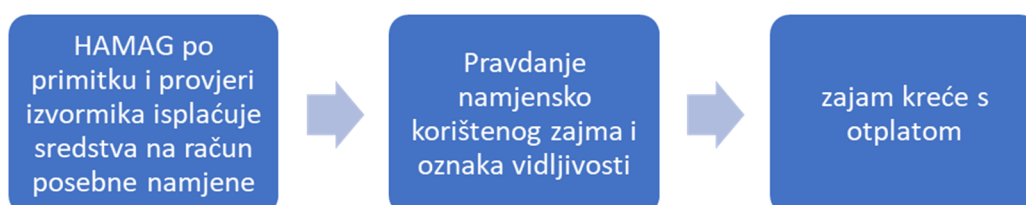
Grafički prikaz 3. Predugovorne obveze u procesu odobrenja zajma

Izvor: Izrada autora

3.4. Pravljanje namjenskog korištenja zajma i vidljivost

Kada HAMAG-BICRO poštom primi ovjereni Ugovor o zajmu i traženi instrument osiguranja, nakon postupka provjere izvornika isplatit će sredstva na račun posebne namjene za predmet ulaganja. Poduzetnik će plaćanje izvršiti unutar ugovorenog roka korištenja, direktno s računa posebne namjene na račun dogovorenih dobavljača. Sukladno uvjetima definiranim

Ugovorom o financiranju, poduzetnik je dužan u roku od 15 dana od iskorištenja sredstava dostaviti propisanu dokumentaciju za pravljanje namjenskog troška, te će se po izvršenju svih obveza račun posebne namjene zatvoriti. Krajnji primatelj financijskog instrumenta dužan je također istaknuti oznaku vidljivosti (amblem Europske unije, logotip financijskog instrumenta te pripadajuću izjavu o sufinanciranju) na mrežnu stranicu, predmet ulaganja ili drugo prikladno mjesto.

Grafički prikaz 4. Faza pravljanja namjenski korištenog zajma i isticanje oznake vidljivosti?'

Izvor: izrada autora

ZAKLJUČAK

Financijski instrumenti su jedan od načina korištenja sredstava iz fondova Europske unije i dolaze u obliku zajmova i jamstava na kredite. Krajnji primatelji financijskih instrumenata profitiraju zbog financiranja po vrlo niskim kamatnim stopama, bez provizija i naknada, s oslabljenim instrumentima potraživanja, kao i mogućnošću dobivanja prvoklasnih državnih jamstava na kredite.

Razlikuju se od bespovratnih sredstava jer se sredstva vraćaju otplatom zajmova te povratom ulaganja u vlasnički kapital, a mogu se ponovno koristiti za iste ili slične ciljeve javnih politika (reciklirati). Na taj način sredstva iz fondova Europske unije koriste se na najracionalniji način i predstavljaju fiskalnu odgovornost nositelja javnih politika prema svojim poreznim obveznicima.

Novost za razdoblje 2021.–2027. je mogućnost kombiniranja financijskih instrumenata s bespovratnim sredstvima u obliku otpisa dijela glavnice, čime se do polovice kredita može pretvoriti u bespovratna sredstva dodijeljena po znatno jednostavnijim pravilima za financijske instrumente.

Hrvatska je do sada putem financijskih instrumenata mikro, malim i srednjim poslovnim subjektima odobrila 13.000 investicijskih projekata kroz plasman povoljnih kredita, jamstava te ulaganja u kapital inovativnih start-up poduzeća u ukupnom volumenu od 1,64 milijarde eura.

Kako se globalne krize sve učestalije pojavljuju, a javni resursi su sve oskudniji, izvjesno je da će financijski instrumenti imati još značajniju ulogu u budućnosti poslovanja mnogih poduzeća.

LITERATURA

1. Đulabić, V. (2014). *Kohezijska politika Europske unije kao instrument razvoja Hrvatske*. Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.
2. HAMAG-BICRO. (2024). *Financijski instrumenti*. Dostupno na: <https://hamagbicro.hr/financijski-instrumenti/> (pristupljeno: 20.06.2024. i 24.06.2024.)
3. Kandžija, V. i Cvečić, I. (2010). *Ekonomika i politika Europske unije*. Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka.
4. Ministarstvo poljoprivrede. (2023). *Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023.-2027*. Dostupno na: <https://ruralnirazvoj.hr/strateski-planzajednicke-poljoprivredne-politike-republike-hrvatske-2023-2027/> (pristupljeno: 10.06.2024.)
5. Narodne novine. (2018). *Zakon o poljoprivredi - Odluka Ustavnog suda*, br. 118/18., 42/20., 127/20., 52/21., 152/22.
6. Petrač, B. (2002). *Agrarna ekonomika*. Ekonomski fakultet u Osijeku, Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek.